

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 74/05-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. marca 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Karola Ponického, bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA-4E 216/2002, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Karola Ponického o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2005 doručená sťažnosť Ing. Karola Ponického (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA-4E 216/2002.

Sťažovateľ uviedol, že je účastníkom označeného konania (v procesnom postavení oprávneného), ktoré je vedené od roku 2002. Podľa neho dochádza v tomto konaní k prietahom, pričom poukazuje na to, „... že vec nie je tak právne zložitá, aby ju bolo potrebné riešiť v tak dlhom časovom slede. (...) Dôvody nekonania súdu nepoznám. Vinou postupu súdu sa ocitám v dlhoročnej právnej neistote. S poukazom na vyššie ozrejmý stav postrádam právnu ochranu garantovanú Ústavou SR. Dlhodobo žijem v právnej neistote. Celá záležitosť ma dlhodobo zťažuje, som z nej nervózny. Ku dňu podania tejto sťažnosti som vynaložil nemalé finančné prostriedky na bránenie práva (Cestovné výlohy, súdne poplatky, advokátske poplatky, telefónne účty, poštovné, strata času atď.). Súdne konanie generálne rozporuje zásadu hospodárnosti súdneho procesu. Vinou neriešenia spomínanej causy sústavne žijem v strese, čo sa negatívne prejavuje na mojom zdravotnom stave a na zhoršení medziľudských vzťahov v mojej rodine. Trpí tým kvalita môjho osobného života. Z vyššie uvedených dôvodov uplatňujem aj nárok finančnej satisfakcie.

Celú záležitosť som sa pokúšal riešiť sťažnosťou adresovanou predsedovi označeného súdu. (...) Predseda označeného súdu vo svojej odpovedi na sťažnosť vo veci RA-4E 216/2002 sťažnosť prakticky uznal, že vo veci boli spôsobené prietahy v konaní“.

Z uvedených dôvodov sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že:

„1. Právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní sp. zn. RA-4E 216/2002 vedenom na Okresnom súde v Rimavskej Sobote porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Rimavskej Sobote prikazuje, aby v konaní sp. zn. RA-4E 216/2002 konal bez zbytočných prietahov.

3. *Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume Sk 75.000,- slovom sedemdesiat päť tisíc korún slovenských, ktoré je porušiteľ práva povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu SR k rukám sťažovateľa.*

4. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva trovy právneho zastúpenia právnenému zástupcovi sťažovateľa vo výške vyčísleného osobitným podaním.*“

II.

Z pripojenej dokumentácie a z vyžiadaného spisu Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. RA 4E 216/2002 vyplynulo, že sťažovateľ podal 11. júna 2002 Okresnému súdu Rožňava „*Žalobný návrh na výkon rozhodnutia o vydanie veci*“.

Z dôvodu, že sťažovateľ uvedený návrh podal na miestne nepríslušnom súde, postúpil tento súd vec bezodkladne Okresnému súdu Revúca (ďalej len „okresný súd“), ktorému bol doručený 13. júna 2002.

Podaním doručeným okresnému súdu 28. júna 2002 mu sťažovateľ oznámil, že od 1. júla 2002 sa bude dlhodobo zdržiavať mimo územia Slovenskej republiky a že frekvenciu jeho návratov do miesta trvalého bydliska odhaduje asi na 1-krát mesačne. Ďalej v spomínanom liste uviedol, že okrem „... *neplnoletých detí nemám v Košiciach žiadnu dôveryhodnú osobu, ktorú by mohol poveriť preberaním mojej korešpondencie. Pre insolventnosť si nemôžem dovoliť zaplatiť advokáta ani komerčného právnik. Na základe horeuvedeného Vás žiadam, aby ste aktuálnej situácii prispôbili komunikáciu a spôsob korešpondencie s mojou osobou. Prehlasujem, že mám záujem horeuvedenú vec vysporiadať za mojej osobnej účasti*“.

Keďže sťažovateľ nezaplatil pri podaní návrhu súdny poplatok, okresný súd ho vyzval uznesením sp. zn. 4 E 216/02 zo 16. augusta 2002, aby tak urobil v lehote ôsmich dní. Citovaným uznesením ho zároveň s poukazom na ustanovenie § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vyzval, aby svoj návrh špecifikoval, keďže v ňom nie je

konkrétne uvedené, vydania ktorých vecí sa domáha, a tiež, aby ho doplnil o potrebný počet rovnopisov.

V nadväznosti na uznesenie okresného súdu zo 16. augusta 2002 požiadal sťažovateľ podaním z 9. septembra 2002 (ktoré v zmysle jeho obsahu označil ako odvolanie) s poukazom na svoju nepriaznivú sociálnu situáciu o oslobodenie od súdnych poplatkov. Vo vzťahu k požiadavke špecifikácie nárokov sťažovateľ v uvedenom podaní uviedol, že nároky, ktorých sa svojím návrhom v tomto konaní domáha, sú podľa neho dostatočne konkrétne a odôvodnené.

Od 13. septembra 2002 (keď bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa z 9. septembra 2002) bol ďalší úkon vo veci urobený až takmer po devätnástich mesiacoch (30. marca 2004). Išlo o dožiadanie adresované Obvodnému oddeleniu Policajného zboru Košice IV (ďalej len „obvodné oddelenie“), ktorým ho okresný súd požiadal o doručenie zásielky sťažovateľovi, a to listu a tlačiva o osobných, zárobkových a majetkových pomeroch na účely žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Na dožiadanie okresného súdu z 30. marca 2004 odpovedalo obvodné oddelenie 11. júna 2004 a uviedlo, že sa sťažovateľovi na adrese jeho trvalého pobytu zásielku doručiť nepodarilo („nikto neotváral“), a preto bola vrátená okresnému súdu.

Dňa 10. mája 2004 okresný súd požiadal Register obyvateľov Slovenskej republiky Banská Bystrica (ďalej len „register“) o oznámenie miesta trvalého pobytu sťažovateľa. Podľa oznámenia registra zo 14. mája 2004 k zmene miesta trvalého pobytu sťažovateľa nedošlo.

Dňa 23. júna 2004 okresný súd zisťoval údaje o pobyte sťažovateľa prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, ktorý mu však listom z 8. júla 2005 oznámil, že mu toho času jeho trvalý pobyt nie je známy.

Podľa § 15 ods. 2 písm. j) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov k štátu prešla k 1. januáru 2005 z okresného súdu na Okresný súd Rimavská Sobota. Na základe citovaného zákona vec sťažovateľa pôvodne vedená na okresnom súde pod sp. zn. 4 E 216/2002 je od 1. januára 2005 vedená na Okresnom súde Rimavská Sobota, a to pod sp. zn. RA-4E 216/2002.

V podaní doručenom Okresnému súdu Rimavská Sobota 7. januára 2005 adresovanom okresnému súdu, označenom ako „*Sťažnosť*“ sťažovateľ okrem iného uviedol: „*Exekučné konanie je vedené od roku 2002 a aj napriek dlhodobejšiemu časovému odstupu nie je dodnes právoplatne ukončené a môj nárok nie je vymožený. Ja sa vinou postupu súdu ocitám v dlhodobej právnej neistote. S poukazom na vyššie uvedený skutkový stav Vás žiadam, aby ste vo veci zjednali patričnú nápravu.*“

Na sťažnosť sťažovateľa na postup okresného súdu vo veci jeho návrhu na výkon rozhodnutia odpovedala predsedníčka Okresného súdu Rimavská Sobota 18. januára 2005 a okrem iného uviedla: „*Tlačivo na oslobodenie od súdnych poplatkov Vám nebolo možné doručiť, nakoľko ste Okresnému súdu v Revúcej síce oznámili, že sa dlhodobo nebudete zdržiavať v mieste trvalého bydliska, ale neoznámili ste adresu, na ktorú by Vám bolo možné doručovať písomnosti. Súd ďalej robil úkony týkajúce sa miesta Vášho bydliska, avšak bezúspešne. Keďže Vaša sťažnosť bola adresovaná z K., J. 5, Okresný súd v Rimavskej Sobote bude vo veci ďalej konať a písomnosti Vám bude zasielať na uvedenú adresu.*“

III.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných

práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

Výkon rozhodnutia podľa VI. časti Občianskeho súdneho poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Preto aj vo veci výkonu rozhodnutia má účastník konania (oprávnený aj povinný) základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov, ktoré mu zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy. Konaním bez zbytočných prieťahov vo veci výkonu rozhodnutia podľa Občianskeho súdneho poriadku je taký postup všeobecného súdu, ktorým sa postupne odstraňuje stav právnej neistoty účastníkov konania, a to predovšetkým včasným nariadením výkonu rozhodnutia (§ 261 až 266 OSP) a nadväzne na to aj prejednaním a rozhodovaním o návrhoch a žiadostiach účastníkov konania, ktoré VI. časť Občianskeho súdneho poriadku predvída a upravuje.

Z chronologického prehľadu napadnutého konania uvedeného v čl. II tohto uznesenia vyplýva, že okresný súd bol v právnej veci sťažovateľa nečinný v období od 13. septembra

2002 (keď mu bolo doručené podanie sťažovateľa z 9. septembra 2002) do 30. marca 2004 (dožiadanie obvodného oddelenia na doručenie zásielky sťažovateľovi). Toto obdobie nadväzuje na podanie sťažovateľa z 10. júna 2002, ktorým okresnému súdu oznámil, že sa bude dlhodobo zdržiavať mimo územia Slovenskej republiky, a zároveň požiadal, aby okresný súd vzhľadom na uvedené prispôbil komunikáciu a spôsob korešpondencie s ním uvedenej situácii z dôvodu, že má záujem predmetnú vec vysporiadať za jeho osobnej účasti. Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu predstavuje prietahy v trvaní presahujúcom 18 mesiacov.

V ďalšom období bol už procesný postup okresného súdu plynulý, keď sa opakovane pokúšal doručiť zásielku sťažovateľovi a zisťoval dostupnými prostriedkami jeho pobyt, hoci neúspešne.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním.

Zo skutkových zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ svojím správaním výrazne prispel k spomaleniu postupu okresného súdu najmä tým, že od 9. septembra 2002 (žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov) prestal vyvíjať v napadnutom konaní akúkoľvek aktivitu a nezaujímal sa o ďalší priebeh konania. Hoci sťažovateľ v júni 2002 okresnému súdu oznámil, že od 1. júla 2002 sa bude dlhodobo zdržiavať v zahraničí, neuviedol adresu, na ktorú mu bude možné doručovať písomnosti. V nasledujúcom období až do podania sťažnosti doručenej Okresnému súdu Rimavská Sobota (podanej na poštu 3. januára 2005) sťažovateľ neprejavil žiadnu iniciatívu vo vzťahu k okresnému súdu (najmä pokiaľ ide o oznámenie aktuálnych údajov týkajúcich sa možnosti komunikácie s ním) zameranú na urýchlenie konania a nedožadoval sa prostriedkami zverenými štátnej správe súdu nápravy postupu v konaní.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, I. ÚS 20/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní [(podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) účinného v relevantnom čase v spojení s § 6 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“)] je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám urobil nápravu a odstránil protiprávny stav zapríčinený nesprávnym postupom alebo svojou nečinnosťou. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že účinne využil označené právne prostriedky podľa zákona o štátnej správe súdov v spojení so zákonom o súdoch a sudcoch, alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov v spojení s § 6 zákona o súdoch a sudcoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez

zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona].

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, jej príloh, ako aj zo spisu Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. RA-4E 216/2002 ústavný súd dospel k názoru, že využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa citovaných ustanovení zákona o štátnej správe súdov a zákona o súdoch a sudcoch jeden mesiac pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, nepredstavuje dostatočný časový priestor na poskytnutie možnosti napadnutému všeobecnému súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený nečinnosťou okresného súdu. Ústavný súd zastáva stanovisko, že predmetná sťažnosť bola v okolnostiach prípadu zo strany sťažovateľa iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predsedníčka okresného súdu dostala primeranú lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní (m. m. IV. ÚS 278/04).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že hoci sťažovateľ podal pred tým, než sa obrátil na ústavný súd, sťažnosť podľa zákona o štátnej správe súdov a zákona o súdoch a sudcoch, takéto formálne využitie právneho prostriedku nápravy podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažovateľom aj so zreteľom na komplexné zhodnotenie jeho správania ako účastníka konania, najmä na obsah jeho citovaného listu z júna 2002, nemožno považovať za efektívny postup, ktorý by predstavoval splnenie podmienky prípustnosti sťažnosti podľa označeného ustanovenia zákona o ústavnom súde. Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť bola podaná predčasne, a to v čase, keď ešte nebolo možné dospieť k záveru, že by vyčerpanie právneho prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorého je oprávnený podľa osobitných predpisov bolo bezúspešné a neprinieslo ním sledovaný cieľ, ani k záveru,

že napriek jeho využitiu predsedníčka Okresného súdu Rimavská Sobota primerane nereagovala a nevyužila príležitosť, aby sama urobila nápravu a odstránila protiprávny stav zapríčinený nečinnosťou okresného súdu.

Preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2005